

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

Aan de voorzitter van de SER
dr. A.H.G. Rinnooy Kan
Postbus 90405
2509 LK S GRAVENHAGE

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Anna van Hannoverstraat 4
T 070 333 44 44
F 070 333 40 33
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon
dhr. drs. A.T.H. Janssen
T 070 333 52 44
ATJanssen@minszw.nl

mw. drs. R.M. Roodenburg
T 070 333 49 12
RRoodenburg@minszw.nl

Onze referentie
AV/AR/2011/10877

Datum ~ 8 JUL 2011
Betreft Adviesaanvraag (post)initiële scholingsmarkt

Geachte heer Rinnooy Kan,

Mede namens de ministers van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, Volksgezondheid, Welzijn en Sport en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties verzoeken wij u advies uit te brengen over een toekomstbestendige (post)initiële scholingsmarkt die optimaal aansluit bij de vraag van de arbeidsmarkt.

Inleiding

De Nederlandse arbeidsmarkt zal de komende periode fundamenteel veranderen. Als gevolg van demografische factoren zal de beroepsbevolking de komende decennia eerst stagneren en daarna krimpen. Deze krimp zal sectoren in verschillende mate raken. Sommige sectoren zijn meer vergrijsd dan andere en zullen daarom ook eerder en in grotere mate worden geconfronteerd met een tekort aan arbeidskrachten. Daarnaast zorgen ook globalisering, technologische, sociale en organisatorische ontwikkelingen en innovaties voor een toename van de dynamiek op de arbeidsmarkt en veranderende eisen aan competenties van werknemers. Nog veel meer dan in het verleden zal men zich, om duurzaam inzetbaar te blijven, permanent moeten ontwikkelen. Scholing is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van werkgevers en werknemers. De overheid heeft een stimulerende en een faciliterende rol op het gebied van postinitiële scholing. Zij ondersteunt sociale partners bij het invullen van hun verantwoordelijkheid. In de brief over het Vitaliteitspakket die het kabinet op 4 juli 2011 aan de Tweede Kamer heeft gezonden wordt hier nader op ingegaan.

Deze adviesaanvraag richt zich op de werking en toekomstbestendigheid van de markt voor postinitiële scholing. Het gaat daarbij in het bijzonder om de ontwikkeling van vraag naar en aanbod van scholing, de rol van publieke en private scholingsaanbieders en de verantwoordelijkheidsverdeling tussen de sociale partners en de overheid.

Het beleidskader van de adviesaanvraag wordt gevormd door de inzet van het kabinet ten aanzien van duurzame inzetbaarheid en langer doorwerken, de Strategische Agenda Hoger Onderwijs, Onderzoek en Wetenschapsbeleid, het actieplan mbo 'Focus op Vakmanschap 2011-2015', alsmede de prioritaire

activiteitenthema's 'Jeugd in beweging' en 'Nieuwe vaardigheden voor nieuwe banen' binnen de EU2020 strategie.

Ontwikkeling van vraag naar en aanbod van scholing

Vanwege de hiervoor geschetste ontwikkelingen zal de vraag naar scholing (cursus, opleiding, leren op de werkplek) naar verwachting het komende decennium toenemen. Door onder meer de te verwachten tekorten en overschotten in bepaalde sectoren zullen werknemers in toenemende mate moeten worden omgeschoold naar een beroep in een andere sector. Ouderen blijven langer werken en werkenden zullen continu hun competenties op peil moeten houden. De vraag naar scholing zal divers zijn. Het kan gaan om bijvoorbeeld korte cursussen of lange opleidingen, om functiegerichte scholing of scholing voor een ander beroep, bedrijf of sector, om maatwerk volgend op een Ervaringscertificaat, om leren op de werkplek en om scholing voor specifieke doelgroepen (laagopgeleiden en ouderen).

Datum

Onze referentie
AV/AR/2011/10877

Aangezien er onvoldoende inzicht is in de toekomstige ontwikkeling van vraag naar en aanbod van postinitiële scholing, verzoeken wij u op basis van bestaande (onderzoeks)literatuur, zo mogelijk door de tijd heen (b.v. 2015, 2020, 2030), over deze ontwikkeling een beredeneerde schatting te maken, waarbij onder meer aandacht wordt gevraagd voor:

- verschillen in de vraag naar sector (met het verzoek de gehele arbeidsmarkt van markt, zorg en overheid hierin te betrekken);
- verschillen in de vraag naar functie- en opleidingsniveaus;
- ontwikkeling van de vraag naar formele respectievelijk non-formele scholing en informeel leren en naar private en publieke scholing;
- ontwikkeling van de vraag als gevolg van beleidsinterventies, zoals de investering in kennis en ontwikkeling, onderwijs en scholing door de tien topsectoren van onze economie;
- effectiviteit/rendement van formele en non-formele scholing en van informeel leren in relatie tot de duurzame inzetbaarheid van de volwassen beroepsbevolking en versterking van innovatievermogen en productiviteit van bedrijven.

Postinitiële scholingsmarkt, vraagsturing en verantwoordelijkheid

De te verwachten ontwikkelingen in omvang en diversiteit van de vraag naar scholing vergen veel van de flexibiliteit van de scholingsaanbieders en hun vermogen om maatwerk te leveren. Daarnaast ontwikkelt zich een breed gedragen consensus om de regie en verantwoordelijkheid voor de eigen loopbaan bij het individu te leggen. Voor de toekomst betekent dit dat naast de vraag van bedrijven ook het individu zelfstandig op de scholingsmarkt opereert en naar eigen wens en behoefte scholing inkoopt.

Vraagsturing bevordert de ontwikkeling van een open postinitiële scholingsmarkt, waarin naast private scholingsaanbieders ook publieke instellingen marktconform kunnen handelen. De private scholingsaanbieders hebben een groter marktaandeel voor wat betreft scholing aan volwassenen dan de publieke aanbieders. 83,2% van de postinitiële scholing wordt gevolgd bij een private aanbieder, 8,2% bij de contractpoot van een publiek bekostigde mbo-instelling en 8,6% aan een hogeschool of universiteit. Het gaat hier om cursorisch onderwijs, exclusief de publiek bekostigde diplomagerichte trajecten voor volwassenen. Voor het functioneren van een open postinitiële scholingsmarkt is het van belang dat er een helder en uitvoerbaar onderscheid wordt gemaakt tussen initieel en

postinitieel onderwijs. Dit schept duidelijkheid in de afbakening van (financiële) verantwoordelijkheden tussen overheid en werkgevers en werknemers.

Het huidige systeem van onderwijs aan volwassenen kent zijn beperkingen in het accommoderen van een volledig vraaggestuurde (bedrijven en individuen) scholingsmarkt. Publieke aanbieders zijn minder gewend om marktgericht te denken en hebben te maken met wet- en regelgeving en een bekostigingssystematiek die zich niet optimaal verhoudt tot de wensen van flexibiliteit en maatwerk. Daarnaast opereren publieke en private aanbieders nog te gescheiden van elkaar, terwijl er volop mogelijkheden zijn elkaar te versterken, bijvoorbeeld door het uitwisselen van lesprogramma's en het gebruik maken van elkaars infrastructuur.

Datum

Onze referentie
AV/AR/2011/10877

Gezien de ontwikkelingen op de postinitiële scholingsmarkt verzoeken wij u te bezien wat er nodig is om het systeem voor onderwijs aan volwassenen toekomstbestendig te maken en optimaal te laten functioneren en ons daarover te adviseren. Wij vragen u daarbij in te gaan op de rol van publieke onderwijsinstellingen en de eventuele meerwaarde van specifieke elementen in wet- en regelgeving gericht op middelbaar en hoger onderwijs voor volwassenen¹, die zowel de private component als de publieke component en hun toenemende wisselwerking omvat. Tevens verzoeken wij u ons te adviseren over een helder en werkbaar onderscheid tussen initieel en postinitieel onderwijs. Daarnaast vragen wij u in te gaan op de vraag waar in een optimaal functionerende scholingsmarkt het best de prikkels en (financiële) verantwoordelijkheidsverdeling tussen werkgevers, werknemers en overheid kan worden gelegd en in hoeverre voor een optimale werking onderscheid naar opleidingsniveau gemaakt zou kunnen of moeten worden.

Afstemming onderwijsaanbod en arbeidsmarkt

Een goede afstemming en aansluiting tussen de vraag van de arbeidsmarkt en het aanbod van onderwijs en scholing is essentieel voor het goed functioneren van de toekomstige arbeidsmarkt.

In het Actieplan mbo 'Focus op Vakmanschap 2011-2015' heeft het kabinet een aantal maatregelen opgenomen om de prestaties van de mbo-instellingen te verbeteren mede in het licht van een adequate aansluiting op de vraag van de arbeidsmarkt. Onlangs heeft het kabinet de Strategische Agenda Hoger Onderwijs, Onderzoek en Wetenschap 2011 (hierna: ho) uitgebracht. In deze agenda worden onder andere maatregelen uitgewerkt om de basiskwaliteit van het hoger onderwijs te verhogen en de relatie onderwijs-arbeidsmarkt te versterken.

Wij verzoeken u te bezien of uitvoering van de maatregelen uit het Actieplan mbo en de Strategische agenda ho consequenties heeft voor de postinitiële scholingsmarkt. Zijn er nog aanvullende aandachtspunten mede in relatie tot de rol van de publieke onderwijsinstellingen op de postinitiële scholingsmarkt en de wijze waarop daarbij wordt aangesloten op de vraag van de arbeidsmarkt? Hierbij kan gedacht worden aan het belang van activiteiten op de postinitiële scholingsmarkt voor de kwaliteit van het initiële onderwijs en de bijdrage die het

¹ Aanbeveling 8 uit: Verkenning Onderwijsraad "Middelbaar en hoger onderwijs voor volwassenen", Den Haag, 2009

contractonderwijs kan leveren aan het flexibeler en responsiever maken van scholen.

Wij zouden graag zien dat u relevante publieke en private onderwijsorganisaties alsmede sociale partners, betreft bij het opstellen van het advies. Wij verzoeken u het advies uiterlijk in december 2011 aan ons te doen toekomen.

Datum

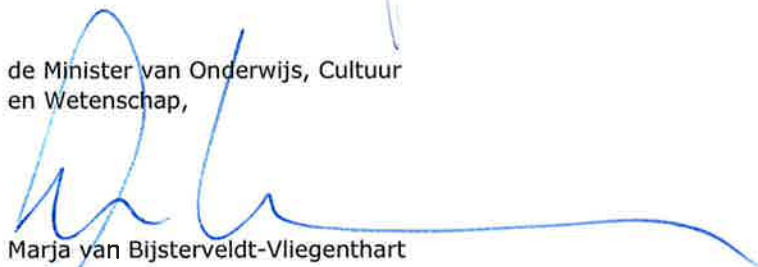
Onze referentie
AV/AR/2011/10877

de Minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

H.G.J. Kamp

de Minister van Onderwijs, Cultuur
en Wetenschap,

Marja van Bijsterveldt-Vliegenthart

de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur
en Wetenschap

Halbe Zijlstra